

אם החזיק באחת מהן ונתכוין לקנותה לבדה ועל השניה לא חשב, קנאה לאותה שדה שהחזיק בה; אבל לא קנה את חברתה, היות ויש מצר ביניהן ולשתי שדות ייחשבו. (11)

ואם החזיק בה כדי לקנות אותה ואת ג-ב חברתה, לא הועיל, אלא אותה שדה לבדה שהחזיק בה קנה, אבל את חברתה לא קנה, שהמצר מפסיק. (1)

ואם החזיק באחת מהן כדי לקנות את חברתה בלבד: אף אותה שהחזיק בה לא קנה, שהרי לא נתכוין לקנותה, ואין חזקה

אלא, נתן צרור, היינו דצמד (10) ליה מיא [הצמיד את המים שבשדה שלא יצאו לחוץ כדי שירו את השדה], וזה כמו משקה את השדה שהיא חזקה.

ונטל צרור, היינו דפתח ליה מיא [פתח פתח למים הבאים מן החוץ שייכנסו לשדה], וזה הוא משקה, שהיא חזקה.

ואמר עוד רב אסי אמר רבי יוחנן:

שתי שדות של גר הסמוכות זה לזה ומצר [הוא חריץ עמוק, או מחיצה גבוהה] אחד ביניהן:

1. נתקשו הראשונים: הרי לקמן סז א אמר שמואל: מכר לו עשר שדות בעשר מדינות, כיון שהחזיק באחת מהן, קנה כולן; ובקדושין כז ב תניא כמותו "מכר לו עשר שדות בעשר מדינות, כיון שהחזיק באחת מהם קנאם כולם, במה דברים אמורים שנתן לו דמי כולן, אבל לא נתן לו דמי כולן, לא קנה אלא כנגד מעותיו", ומסייעת שם הגמרא מברייתא זו את דברי שמואל; ואילו כאן אמרו שאין הוא קונה בחזקה אלא את אותה השדה שהחזיק בה בלבד?

ומכח קושיא זו כתב הרשב"ם: ודוקא נכסי הגר דממילא קני, הלכך אין בו כח לקנות אלא אותה שדה שהחזיק בה, אבל במכר מודי רבי יוחנן שאם החזיק באחד מהן קנה כולן ... וכדמפרש התם בברייתא: במה דברים אמורים שקנה כולן, שנתן לו לוקח למוכר דמי כולן, דכולהו אשתעבוד ליה ללוקח בשביל מעותיו, אהני חזקת אחת מהן לקנות כולן, אבל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו, ולכך גבי נכסי הגר נמי, דליכא מתן מעות, לא קני אלא ההיא שדה דאחזיק בה.

ואף לקמן סז א על דברי שמואל שם, שאמר: כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן, כתב

"קני: הדקל", משמע שהפשיחא אינה מועילה אלא לקנות את הדקל ולא את השדה, ואף ש"מהניא ליה הפשיחא כזימור בכרם" כלשון הרשב"ם שם].

ומה שכתב הרשב"ם שהוא כמשיב אבידה, צריך ביאור: שהרי כתב הרשב"ם לעיל ששמועתנו עוסקת בנכסי הגר שהן הפקר?! וראה גם בלשון הרשב"ם לעיל ד"ה והשתא קעיילי.

10. כמו [במדבר יט טו]: "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו", וכן בתהלים קו: "ויצמדו לבעל פעור" [וכן בכמדבר כה ג: "ויצמד ישראל לבעל פעור"], והיינו שחיבר המים שבתוכו שלא יצאו לחוץ, רשב"ם.

11. כתב הרשב"ם: כגון דרפק בה פורתא כדלקמן [נד א וב], ומשמע מדבריו דכשרפק בה פורתא אליבא דרבי יוחנן קנה את כולה, וראה מה שנחלקו רב ושמואל לקמן נד א בשדה המסוימת במצריה, ורפק בה פורתא [ראה רשב"ם שם], אם קנה את כולה, וראה עוד לקמן נו א את שיטת רבי יוחנן בשדה שאינה מסוימת במצריה.

אלא מדעתו, שאין אדם קונה שלא מדעתו.⁽²⁾

בעי רבי זירא:

אם החזיק באחת מהן, כדי לקנות אותה, ואת המצר, ואת חברתה, מהו שיקנה את כולן?

ומפרשת הגמרא את צדדי הספק:

מי אמרינן: האי מצר דהאי ארעא [של שדה זו שהחזיק] הוא, וכשהחזיק בשדה קנה אף את המצר שלו –

וראהי ארעא [של השדה הסמוכה] נמי הוא, ואם כן יקנה אף אותה –

ונמצא דקני הכל.

גב דאין מחוסרין דמים, מכל מקום לא היו כמכר שנתן לו דמי כולן, [וראה מה שכתב הרש"ש על דברי הרשב"ם דלקמן גבי מצר אפסרא דארעא].

אך הרמב"ן כתב [וראה גם ברשב"א], שאינו יודע כיצד יהא הדין לפי הרשב"ם במתנה; **ובשם הר"י מיגש** הביא הרמב"ן, שעיקר טעם החילוק הוא, משום שבנכסי הגר אין דעת אחרת מקנה לו, מה שאין כן במכר, ולפי זה דין המתנה כדין המכר, **וכאשר כתב רבינו יונה**, דהכי משמע, משום שכל סוגיית הגמרא העוסקת כאן בדיני חזקה, קאי על דברי המשנה דלעיל מב א"במה דברים אמורים במחזיק, אבל בנותן מתנה, והאחין שחלקו, והמחזיק בכסי הגר, נעל וגדר ופרץ כל שהוא, הרי זו חזקה, [וראה אריכות ב"רבינו יונה", וראה עוד בתוספות בקדושין כז ב ד"ה במה בשם הר"ח, דבמתנה קנה].

וראה עוד בהגהת הב"ח על דברי הרשב"ם לקמן, שגרס "הלכך לא קנה אלא אותו שהחזיק, הואיל ואין מי שמוסר לו ואומר לו לך חזק וקני", ולפי גירסא זו משמע, דבמתנה כיון שיש מי שאומר לו "לך חזק וקני", הרי זה קנה את כל השדות.

2. על פי לשון הרשב"ם.

הרשב"ם: וכדמפרש בפרק קמא דקדושין שנתן לו דמי כולן, דכיון דקיבל המוכר כל הדמים של עשר השדות, הרי אשתעבוד כולהו ללוקח בשביל מעותיו שנתן לו, די לן בחזקת אחת מהן, וכדמפרש טעמא: דסדנא דארעא חד הוא, כל השדות אדוקין בגוף קרקע של עולם שהוא אחד, וכמו שהחזיק בכולהו דמי; והא דאמרינן בחזקת הבתים: שני שדות ומצר אחד ביניהן, החזיק באחת מהן לא קנה חבירתה, לא תיקשי לשמואל, דהתם בנכסי הגר קאי דממילא קא קני בלא מתן מעות, הלכך לא קנה אלא אותו שהחזיק, דהא הך דשמואל נמי, אילו לא נתן מעות לא קנה אלא מה שהחזיק, ואם נתן דמי חציין לא קנה בחזקת אחת מהן אלא כנגד מעותיו.

[והוסיף **שם הרשב"ם:** ואם תאמר: כיון דבנתן דמי כולן מיירי שמואל, מה לנו לחזקת אחת מהן, והלא קרקע נקנה בכסף, ולא צריך תו חזקה! ? איכא למימר: דבמקום שכותבין השטר מיירי, דהתם לא קני קרקע במעות, אלא בשטר או בחזקה].

והנה בפשוטו נראה מדברי הרשב"ם [וכן נקטו האחרונים], דלאו דוקא בנכסי הגר אמרו כאן שלא קנה אלא אותה, אלא הוא הדין במתנה כיון שלא נתן מעות; **וכאשר כן היא דעת התוספות** כאן בהדיא, שכתבו: התם בנותן לו דמי כולן, והכא בנכסי הגר או במתנה; ואף על

או דילמא: האי לחודיה קאי, והאי לחודיה קאי [השדה לבדה עומדת, והמצר לבדו הוא עומד], ולא מיבעיא שאת השדה הסמוכה לא קנה, אלא אף את המצר לא קנה.⁽³⁾

ומסקינן: תיקו.

בעי רבי אלעזר:

החזיק במצר עצמו כדי לקנות את שתיהן [שתי השדות שמשני צידין], מהו? כלומר, אם תמצוי לומר: המחזיק בשדה לא קנה את המצר, היינו משום שאין המצר צריך את השדה ואין זקוק הוא לה כלל, ולפיכך אין החזקה בשדה מועילה לו, אבל אם החזיק במצר יש להסתפק, ומשום:

דהאי מצר אפסרא דארעא הוא, משועבד

הוא לשדה כי הוא משמרה כמו שהאפסר משמר את הבהמה, וקני על ידי חזקה במצר את השדות.⁽⁴⁾

או דילמא: האי לחודיה קאי, והאי לחודיה קאי [השדה לבד הוא עומד והמצר לבד הוא עומד], ואינו קונה על ידי חזקה במצר את השדה.⁽⁵⁾

ומסקינן: תיקו.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח:

שני בתים שהיו זה לפניו מזה, והפנימי יש לו דריסת רגל על החיצון לצאת לרשות הרבים דרך עליו, ונמצא שהחיצון משועבד הוא לפנימי, חילוק יש בין החזיק בבית החיצון לבין החזיק בבית הפנימי:⁽⁶⁾

בהמות באפסר אחד, מי לא קנה הבהמות בשביל שמחזיק באפסר [וכמבואר בקדושין כו ב], והאי מצר נמי אפסרא דארעא הוא, וכמי שמחזיק בשדות, דמי.

5. הוסיף הרשב"ם "ולא דמי לאפסר של בהמות, כדאמרינן נמי בקדושין כו ב: האי אגודו בידו הכא לא אגודו בידו", פירוש: הגמרא שם מחלקת בין מי שמסר עשר בהמות באפסר אחד שהוא קונה את כולן, לבין מי שמכרו לו עשר קרקעות בעשר מדינות, שאם החזיק באחת מהן לא בהכרח שקנה את כולן, ומשום שבאפסר של בהמות כולן אגודות באגד זה שבידו, מה שאין כן בקרקע; וראה מה שהוסיף המהרש"א.

6. בפשוטו נראה, שהנידון הוא כדלעיל בשני בתים של גר, וכן הוא לשון הרשב"ם לעיל בעמוד א' בד"ה נתן צרור "וכולה שמעתין אנכסי הגר קאי"; אלא שאם כן לכאורה צריך ביאור, מה שייך לומר שיש לפנימי דריסת רגל

3. נתבאר על פי גירסת הרשב"ם, ולשונו בפירוש הבעיא.

וזה לשון הרשב"ם: "מי לימא האי דלרבי יוחנן לא קנה חברתה בחזקתה דאידיך, היינו משום שלא מתכוין להחזיק במצר, וכיון שהוא מפסיק לא תועיל חזקה לשדה אחר שאינו מחובר לה, אבל הכא דמתכוין לקנות גם את המצר עם חברתה מאי, מי אמרינן "האי מצר דהאי ארעא" הוא שהחזיק בה הוא וקנה גם המצר, "ודהאי ארעא" מצר של שני גם הוא ויקנה גם אותה"; ולכאורה היה נראה מתחילת דבריו, שסברת הגמרא לקנות אף את חברתה, היינו משום דאין המצר מפסיק אלא כשאינו קונה אותו, אבל כשאף הוא בכלל הקנין אינו מפסיק; אך מהמשך לשונו שכתב "מצר של שני גם הוא ויקנה גם אותה", מבואר, דאם לא שהיה המצר שייך גם לשדה השניה, כי אז היה המצר מפסיק אף אם היה קונה את המצר.

4. הוסיף הרשב"ם: תדע, אילו מכר לו עשר

החזיק בחיצון:

אם כדי לקנותו, ולא חשב כלל על הבית הפנימי: קנאו לחיצון לבדו.

ואם החזיק בו כדי לקנות אותו ואת הבית הפנימי, לא הועיל, ובית חיצון קנה, אבל בית פנימי לא קנה, ומשום שהפנימי אינו משועבד כלל לחיצון, כדי שתועיל חזקת החיצון לפנימי.

ואם החזיק בו כדי לקנות את הפנימי לבדו: אף בית חיצון נמי לא קנה, שהרי לא נתכוין לעשות בו חזקה.

החזיק בפנימי:

אם כדי לקנותו לבדו, ולא חשב על החיצון: קנאו לבית הפנימי לבדו.

אבל אם החזיק בו כדי לקנות אותו ואת

החיצון: קנה שניהו, היות והחיצון משועבד הוא לפנימי לדריסת הרגל.⁽⁷⁾

ואם החזיק בו כדי לקנות על ידו את החיצון לבד: אף פנימי לא קנה.

ואמר עוד רב נחמן אמר רבה בר אבוח:

הבונה פלטרין גדולים⁽⁸⁾ בקרקע של נכסי הגר,⁽⁹⁾ ובא אחר והעמיד להן דלתות:

קנה השני ולא הראשון.

ומפרשנין: מאי טעמא לא קנה הראשון?

משום דקמא, לבני בעלמא הוא דאפיך [הראשון לא עשה אלא היפוך לבנים וסידורן זה על זה בעלמא], כלומר, אין תחילת הבניה קונה אלא גמר הבניה היא שקונה, והרי הראשון לא גמר את הבניה, כי ללא דלתות אין כאן גמר בניה.⁽¹⁰⁾

על החיצון, והרי שניהם של איש אחד הם! אלא, שאין הדבר תלוי בקנין הממון, אלא בדרך ההשתמשות, והיות ונכנסים לפנימי דרך החיצון, היינו דריסת רגל שיש לפנימי על החיצון.

7. יש לעיין, דהנה לעיל גבי חזקה במצר שהוא משועבד לשדה והשדה אינה משועבדת לו, כתב הרשב"ם [בד"ה מהו], שמשום כך יש לומר: אם החזיק בשדה לא קנה את המצר, ואם החזיק במצר יש לומר שקנה את השדה, הרי משמע שהחזקה בדבר המשועבד הוי יותר סיבה לקנות את הדבר שנשתעבד לו, מאשר לקנות את הדבר המשועבד על ידי חזקה בדבר שנשתעבד לו.

ואילו כאן גבי פנימי וחיצון שהחיצון משועבד לפנימי והפנימי אינו משועבד לחיצון מבואר בהיפוך! ? שהרי חזקה בפנימי מועילה לקנות את החיצון, כיון שבא לקנות את הדבר המשועבד על ידי חזקה בדבר שנשתעבד לו,

ואילו חזקה בחיצון שהוא הדבר המשועבד אינה מועילה לקנות את הפנימי! ? וראה הגהות "מלא הרועים" ו"תורת חיים".

8. בספר "דבש תמר" נוטה למחוק תיבת "גדולים", וציין לדברי התוספות בעמוד א ד"ה נעל, שלא הזכירו "גדולים"; וראה רשב"ם בד"ה המוצא פלטרין.

9. ראה בהערה בהמשך העמוד על דברי הרשב"ם גבי מציע מצעות בנכסי הגר.

10. לשון הרשב"ם הוא: דכל זמן שלא העמיד דלתות מאי קעביד, מעיקרא עיילי ברווחא והשתא נמי עיילי לה ברווחא, דתחילת בנין אינו עיקר אלא גמרו, וכדתנן "נעל וגדר" דהיינו העמדת דלתות, אבל "בנה כל שהוא" לא קתני. וביאור כוונת הרשב"ם במה שכתב "מעיקרא

אמר רב דימי בר יוסף אמר רבי אלעזר:

המוצא פלטרין בנויין בנכסי הגר, וסד בהן סיוד [טיח בסיד] אחד, או כיוור [ציור חקוק בקיר] אחד: הרי זה קנאן.

וכמה הוא שיעור סיוד אחד או כיוור אחד?

אמר רב יוסף: אמה [על אמה, רש"ש].

אמר רב חסדא: ובלבד שתהא אותה אמה כנגד הפתח, היינו דרך כניסת פתח הבית בכותל כנגדו, ששם הוא נראה ביותר, אבל אם עשה כן במקום אחר צריך יותר מאמה.

אמר רב עמרם:

האי מילתא דלקמן אמר לן רב ששת מדעתו, ואנהרינהו לעינין ממתניתא [והאיר את עינינו למצוא לו⁽¹¹⁾ ראייה מברייתא]; וכך אמר רב ששת:

המציע מצעות על הקרקע בנכסי הגר, ושכב עליהם, ונמצא ששימשו הקרקע של הגר: הרי זה קנה את השדה.⁽¹²⁾

ואנהרינהו לעינין ממתניתא, מאי היא [מאיזו ברייתא יש להביא ראייה לדבריו]? מהא דתניא: כיצד עבד כנעני קנה בחזקה:

גדר ופרץ, שלא תיקן שום תיקון בקרקע, אלא שנהנה גופו מן הקרקע ששמשו הקרקע הוי חזקה; ונראה בעיני דמהכא ילפינן, דנפקא לן דקרקע נקנית בחזקה מהאי קרא "ושבו בעריכם אשר תפשתם", במה תפשתם בישיבה; ועוד מדכתיב "וירשתם אותה וישבתם בה" במה ירשתם בישיבה, והיינו בכלל ישיבה כששוכב על הקרקע.

[ויש לעיין, למה לא הוקשה לרשב"ם גם על המבואר לעיל, שהבונה פלטרין בנכסי הגר והעמיד גם דלתות שקנה, והרי אינו מתקן את הקרקע אלא משתמש בה; אך ראה בלשון הגהות מיימוניות [זכיה ומתנה פרק ב אות ז] "דהתם [גבי סיוד וכיור] משביח הוא בנכסי הגר דהיינו הפלטרין, אבל הכא [גבי בנה פלטריס בלי דלתות] מה הן נכסי הגר הוא הקרקע, והיא לא נשתבחה שאין ראוי לדור שם כל זמן שאין דלתות", ומשמע דבניית פלטרין עם דלתות חשובה השבחה בקרקע].

וכתב הרשב"א: כלומר שהציע מצעות עליהן ושכב או ישב עליהן — קנה, לפי שנהנה גופו מגוף הקרקע, ואינו דומה לאכילת פירות שאינה חזקה, דהתם לא נהנה מגוף הקרקע אלא

עיילי לה ברווחא והשתא נמי עיילי לה ברווחא — שלכאורה אינו מובן כלל — היא לדמיון בעלמא, דכמו שאמרו לעיל בעמוד א: גדר גדר והשלימו לעשרה הרי זו חזקה, ומבואר שם, דהיינו דוקא באופן דמעיקרא הווי סלקי לה ברווחא והשתא סלקי לה בדוחקא, אבל מעיקרא סלקי לה ברווחא והשתא נמי סלקי לה ברווחא, אין השלמת הגדר חשובה חזקה, ומשום שלא הועיל כלום, אף כאן, כיון שהבית צריך דלתות הרי לא הועיל כלום עד שלא העמיד דלתות. והנה לכאורה נראה, דקנין השני שהעמיד את הדלתות, אינו משום שהעמיד דלתות הוי חזקה, אלא שאין הבנין נקרא אלא על שם גומרו [והוא הדין אם יגמור כל דבר אחר שהבנין אין לו קיום בלעדיו], אלא שמסוף דברי הרשב"ם יש לפקפק בזה, וצריך תלמוד.

11. נתבאר על פי הרשב"ם, שכתב "והאיר עינינו להביא ל(נ)ו ראייה לדבריו ממתניתא", אך רש"י ביבמות נו ב פירש "ואנהרינהו לעינין ממתניתין: ממשנתנו הביא ראייה לדבריו והאיר עינינו בה".

12. כתב הרשב"ם: אף על גב דלאו היינו נעל

הרי מבואר בכל הברייתא, שהשימוש אותו, משתמש האדון בעבדו שהוא רוצה לקנות, חשוב חזקה, והוא הדין שהמשתמש בקרקע להציע עליה מצעות לשכב עליהם, קנאה.⁽¹⁵⁾ וממשיכה הגמרא בהבאת הברייתא:

אמר רבי שמעון: לא תהא חזקה גדולה

אם נעל העבד לו [לאדון] את מנעלו, או התיר לו את מנעלו, או שהוליד את כליו [בגדיו] אחריו לבית המרחץ, והפשיטו [או הפשיטו, וכן כולם], והרחיצו, סכו בשמן, גרדו,⁽¹³⁾ והלבישו, והנעילו,⁽¹⁴⁾ והגביהו [מפרש לה לקמן] —

קנאו האדון לעבד.

14. כתב הרשב"ם, דהיינו "נעל לו מנעלו" שנזכר ברישא, אלא שאגב "הלבישו" אמר גם "הנעילו".

והרשב"ש כתב: ולי נראה, ד"נעל לו" דרישא, היינו שקשר לו רצועות המנעל, והוא נגד "התיר", דרצה לומר התרת הקשר; ראה שם; וכיוון לדברי ה"יד רמה" אות רכז שכתב: נעל לו העבד לרב מנעלו, כלומר, שקשר לו רצועות מנעלו, דאי בנעילת כל המנעל, היינו סיפא דקתני "הנעילו", אלא מסתברא, דרישא מיירי בקשירת רצועות; דיקא נמי מדתני לה בהדי "התיר לו מנעלו" דמיירי בהתרת רצועות ותו לא, וסיפא דקתני "הנעילו" גבי "הלבישו", דמיירי ביציאתו מבית המרחץ.

15. נתבאר על פי הרשב"ם.

והרשב"א כתב: והא דאנהר לן רב ששת עינין ממתניתא היינו מדקתני הגביהו לרבו קנאו, שגוף האדון נהנה מגוף העבד, [וראה את לשון הרשב"ם בד"ה הגביה העבד לרבו, הובא בהערה 16].

ולפי הפירוש השני שהביא הרשב"א [הובא בהערה לעיל] ביאר הרשב"א: ואנהר לן עינין, מדתנינן: "סכו הלבישו" כלומר, האדון הלביש את העבד.

וב"יד רמה" אות רכז כתב: דוקייה דרב ששת מהיכא? אילימא מדקתני "הלבישו", הא לא דמו להדדי, דאילו ברייתא כשהלבישו העבד הנקנה את קונוה, ואילו רב ששת כשהלביש

מפירותיו —

ואני תמה, אם כן מאי טעמא נקט "הציע מצעות", אפילו יושב על הקרקע או ששכב עליו בלא מצעות, וכדאמרין בקדושין "בחזקה מנא לן, דכתיב: ושבו בעריכם אשר תפשתם, במה תפשתם בשיביה"? ואיפשר, דכל ששכב על גבי קרקע אין זה דרך הנאה, וככי הא לא קנה. אבל התוספות כתבו: ודוקא הציע, אבל הלך בבית או שכב לא קנה, ואפילו מצא מטות מוצעות ושכב עליהם משמע דלא קנה, דהגבהה [דחזקה] חשובה בעינין; [ובהערות לרשב"א הנדמ"ח העיר, דלהרשב"א, באופן שהיו שם מיטות מוצעות ושכב עליהם הוי חזקה].

והוסיף הרשב"א, ויש מי שפירש: "הציע מצעות" שייפה את הקרקע בהצעת מצעות, קנה, והרי זה כסידור וכיור וצר צורה, שקונה בנכסי הגר, לפי שמתקנו ומייפהו. אלא שגם זה צריך לי עיון, שלא אמרו סידור וכיור אלא במייפה גוף הקרקע, אבל במציע מצעות אינו מייפה ומתקן כלל בגוף הקרקע!?

ואף שיטת ה"יד רמה" אות רכז היא, שהקנין הוא על ידי הצעת המצעות, ואף שלא שכב עליהם, ומיהו מטעם אחר קנה, וכפי שיובאו דבריו בהערה בהמשך הסוגיא.

13. כמו שנאמר באיוב פרק ב "ויך את איוב בשחין רע מכף רגלו עד קדקדו. ויקח לו חרש להתגרד בו", ופירש שם במצודות: ענין חיכוך.

מהגבחה, שהגבחה קונה בכל מקום.

ומפרשין: מאי קאמר תנא קמא כשאמר "הגביהו", כי לא ביאר מי הגביה למי? ומה ענה אותו רבי שמעון, שהרי לפי פשוטו נראה שרבי שמעון אמר כדברי תנא קמא?

הכי קאמר תנא קמא:

אם הגביהו העבד לרבו (16) — קנאו שהרי שימשו; אבל אם הגביה רבו לו, לא קנאו, משום דלא שייכא הגבחה כי אם במטלטלין, שאין דרך להגביה בני אדם.

ועל כך אמר רבי שמעון לחלוק:

לא תהא חזקה של הנעיל הלביש הרחיץ והפשיט גדולה מהגבחה שמגביה האדון את עבדו, שהגבחה הרי חמורה היא, שהיא קונה — את המטלטלין — בכל מקום אפילו ברשות המוכר, ואילו משיכה אינה קונה שם; ואף את העבד קונה האדון בהגבחה. (17)

אמר רבי ירמיה ביראה (18) אמר רב יהודה:

האי מאן דשרא ליפתא בי פילי דארעא דגר, [הזורע לפת בנקעי שדה של גר] ולא כיסה אותם בעפר כדרך הזורעים, ואף שגדל הלפת ונשרש לאחר זמן בקרקע, לא הוי חזקה!

קנה; ודוקא הציע, שהיא סוף הזמנתן לשכיבה, דומיא דהולכת כליו לבית המרחץ שהיא סוף הזמנתן לתשימש, אבל הניחן שם ולא הציען, לא קנה, שאין זו סוף הזמנתן לשכיבה.

16. כתב הרשב"ם: כגון שהיה האדון צריך להגבחה זו, כגון להעלותו למטתו, שהרי שימש לרבו שנסמך עליו, והיינו דומיא דהציע בנכסי הגר, דכיון שנסמך ונשען בשכיבתו על הקרקע קנאה.

17. לשון הרשב"ם הוא: "שהרי הגבחה חמורה היא, דקונה אפילו ברשות מוכר, מה שאין כן במשיכה ומסירה, וגם קונה ברשות הרבים ובסימטא", ומשמע מלשונו, שאין משיכה לסימטא קונה, וראה לקמן פד ב "משיכה קונה בסימטא", וצריך תלמוד.

18. בגיטין לד א פירש רש"י "כך שמו", ובמגילה ד א פירש "דמן בירי".

הקונה את הקרקע הנקנה, [והוכיח שם, דאי אפשר לפרש את הבריייתא שהלבישו הרב לעבד]; וכי תימא הכא במאי עסקינן בשחציע מצעות והיסב עליהן דומיא ד"הלבישו העבד לרב", שתי תשובות בדבר: חדא, דרב ששת לא קאמר "והיסב עליהן", ולא קא קפיד אלא אהצעת מצעות ותו לא; ועוד, אפילו היסב עליהן לא דמי ל"הלבישו העבד לרב", דאילו גבי "הלבישו" אהני עבדא לאלבושיה לרב, ואילו גבי המציע מצעות בנכסי הגר, לא אהני קרקע הגר בהצעת המצעות תחת המחזיק, אלא המחזיק בא ומיסב או שוכב עליהן, וקרקע הזמנה בעלמא קא עבדא.

אלא דוקייתא דרב ששת מהכא: "או שהולך כליו אחריו לבית המרחץ", דאלמא, כיון דאטעניה בכליו ואזמניהו ניהליה לצורך תשמישו בבית המרחץ, קנה, הכא נמי כיון דאטעניה לקרקע הגר במצעותיו, והזמין שם לשכיבה, שהרי הציען שם, נמצא שהזמנתן לשכב עליהן על ידי הקרקע היא באה, שאי אפשר להצעת המצעות אלא בקרקע, ולפיכך